

Politik Bilim

Karamsarlığın nedeni (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

Bir dost serzenişte bulundu: "Yâhu, 1960'lardan bu yana hazırlanmış bilim ve teknoloji konusundaki ulusal politika ve strateji tasarılarının neredeyse hepsinin uygulanmadan rafa kaldırıldığını yıllardır söyleyip duran sen değil miydin? Şimdi kalkmış, ulusal stratejimiz yok diye hayıflanıyorsun; olsaydı, uygulanacak mıydı?" Doğru, bu meseleyi insanları bezdirecek kadar çok yineledim. Hâttâ, **Ulusal İnovasyon Girişimi** de 2005 yılında, inovasyon konusunda bir strateji dokümanı hazırlamak için yola çıktığında, Girişim İcrâ Kurulu'nun üyelerine yazdığım açık mektupta, *"Türkiye'nin, bilim, teknoloji ve inovasyon alanında strateji ve politika tasarısı üretmek açısından zengin ve yaratıcı bir ülke"* olduğunu; ama, *"bu strateji ve politika tasarılarının ya hiç hayata geçirilmeden rafa kaldırıldığını ya da hayata geçiriliyormuş gibi yapıp doğru dürüst uygulanmadığını"* belirtip, kanıt olarak, bu tasarılar ait kalabalık bir liste sunmuş ve hazırlayacakları strateji dokümanının da aynı sonla karşılaşmaması temennisinde bulunmuştum.

Girişim'in **"İnovasyon Çerçeve Raporu"** başlığını taşıyan bir rapor hazırlayıp kamuoyuna sunduğunu biliyorsunuz. Belirttiğim kural hâlâ geçerli olduğu için bu raporun sonunun ne olacağını merakla; ama, daha çok da endişeyle izlemeye devam ediyorum.

Evet, kural hâlâ geçerli. Nereden mi biliyorum? Hatırlayacaksınız, 2007 başından itibaren yürürlüğe giren Dokuzuncu Kalkınma Plânı'nın bilim ve teknoloji ile ilgili maddeleri üzerinde uzun uzadıya durmuş ve bu maddeleri yan yana getirdiğimizde, ortaya tutarlı, sistemik bütünlüğe sahip, ulusal bir politika ya da strateji çıkıp çıkmadığını irdelemiştim. Sonuç pek iç açıcı değildi; ama, Plân'da yine de, iyi ya da kötü, bilim ve teknoloji ile ilgili olarak yapılması öngörülen pek çok husus vardı ve bunların gereğinin yapılması bile, bir şeydi. Ne var ki, bu bile mümkün gözüküyordu; nedenini de *"Bilim ve teknoloji politikası ve uygulamadaki karmaşa"* başlıklı yazımda (CBT, 27.10.2006) şöyle anlatmaya çalışmışım: *"... şimdi elimizde yeni bir plân [Dokuzuncu Kalkınma Plânı: 2007-2013] var ve bu plân 18 Kasım 2002'den bu yana süregelen bir 'tek parti iktidarı' döneminde hazırlandı. Bakın bakalım, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun (BTYK) bu döneme rastlayan, uzun vâdeli hangi kararları Dokuzuncu Plân'a yansımış... Ya da Dokuzuncu Plân'ın öngörülerıyla, bu plânın TBMM'ce onaylanmasından yaklaşık 4 ay sonra, 12 Eylül'de [2006] toplanan BTYK'nın aldığı kararlar arasında, rastlantısal örtüşmelerin ötesinde, sistemsel bir bütünlük bulabilecek misiniz?"* Bu soruların yanıtı olumsuzdu ve ne yazık ki, Türkiye'nin bilim ve teknoloji politikalarından birinci derecede sorumlu kurumları, bırakın başkalarınınkini bir yana, birbirlerinin öngörülerini ve 'karşı tarafın' etkin olduğu üst kurulların kararlarını bile dikkate almamaktaydılar.

Siz bu satırları okuduğunuzda, BTYK, 7 Mart'ta on beşinci toplantısını yapmış ve yine bazı kararlar almış olacak. Bu kararlar arasında, başlığında *"strateji"* sözcüğü geçen iki dokümanın kâbul edildiğini göreceksiniz: **"Ulusal Yenilik [İnovasyon] Stratejisi (2008-2010)"** ve **"Uluslararası Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi Uygulama Plânı (2007-2010)"**... Üzülerek yineliyorum: Bu kez de bakın bakalım, bunlarla, sözünü ettiğim **yürürlükteki** Kalkınma Plânı'nın bilim ve teknoloji ile ilgili maddeleri arasında rastlantısal örtüşmelerin ötesinde, sistemsel bir bütünlük bulabilecek misiniz; ya da Ulusal İnovasyon Girişimi'nin emek zahmet hazırladığı raporun dikkate alındığını gösteren ciddî bir emâre? ('Bu dokümanlarda stratejiye benzeyen bir yan var mı', sorusunu sormamayı tercih ediyorum.)

Bu köşeye sinen karamsarlığın ikinci nedeni bilim, teknoloji ve inovasyon alanında izlenecek ulusal politika ve stratejilerden birinci derecede sorumlu kurumlarımızın, anlatmaya çalıştığım bu tutumları nedeniyle, söz konusu etkinlik alanındaki **vektörel toplamlarının sıfır** olmasıdır.

CBT. 16 Mart 2007